

Силабус курсу

Методика викладання психології у вищій школі

Рівень вищої освіти – третій (доктор філософії)

Освітньо-наукова програма спеціальності 053 Психологія

Дні занять: Вт. 14.20 – 15.40, ауд. 219

Консультації: Пн. 14.20 – 15.40

Рік навчання: I Семестр: II

Кількість кредитів: 3 Мова викладання: українська

Керівник курсу

ППП

Доктор психологічних наук, професор Радчук Галина Кіндратівна

Контактна інформація galyna012345@gmail.com , +380673324555

Опис дисципліни

Курс спрямований на свідоме творче засвоєння здобувачами вищої освіти методології сучасної освіти, теорії навчання та виховання студентів в умовах вищої школи, набуттю навичок й умінь професійної викладацької діяльності; формування стійкого інтересу до психологічних знань, а також вміння їх адекватно застосовувати у викладанні психологічних дисциплін. Здобувачі вищої освіти мають змогу опанувати інноваційні методики викладання психології та сформувати вміння розробки методичних, дидактичних та інших психолого-педагогічних матеріалів, необхідних для викладання психології. У процесі опанування курсу у здобувачів істотним чином активізується творче самовираження та інтерес до викладацької діяльності.

Структура курсу

Години (лек. / сем./лаб.)	Тема	Результати навчання	Завдання
2/-/-	1.Особливості психологічно пізнання та його практичного використання	Знати предмет, завдання і логіку курсу. Характеризувати викладання психології у закладах вищої освіти в історичному контексті. Визначати напрямки розвитку сучасної психологічної науки: теоретичний, прикладний і практичний. Обґрунтувати психологію як наукову і навчальну дисципліну. Описати просвітницьку роботу як провідний вид діяльності психолога. Аналізувати роль педагогічних умінь та навичок в роботі психолога.	Питання Групові дискусії Кейси
	2.Методологічні проблеми та перспективи розвитку сучасної	Аналізувати парадигмальні зміни у розвитку психологічного пізнання. Обґрунтовувати методологічні аспекти позитивістської (об'єктної) парадигми	Питання Тести Задачі

2/2/-	психологічної науки	психологічного пізнання. Визначати методологічні засади особистісно орієнтованої (суб'єктної) парадигми психологічного пізнання. Здійснити критичний аналіз позитивістського підходу у психології. Аналізувати теоретичні основи гуманістично орієнтованої психологічної практики. Обґрунтувати синергетику як міждисциплінарну науку та методологічний підхід пізнання предмету психологічної науки. Аналізувати роль феноменології та герменевтики в психологічному пізнанні. Здійснювати порівняльний аналіз психологічного знання у рамках класичної (позитивістської) та постнекласичної парадигм.	
2/-/-	3. Сучасна освіта в психологічному вимірі	Аналізувати світові тенденції розвитку сучасної освіти та освіти як середовище самоактуалізації особистості. Вміти критично проаналізувати сучасний процес навчання у психологічному контексті. Обґрунтувати навчання як процес розвитку уміння вчитися. Здійснити порівняльну характеристику традиційної та гуманістичної парадигм навчання. Вміти критично проаналізувати сучасний процес виховання у психологічному контексті. Обґрунтувати навчену безпорадність як проблему сучасної освіти. Визначати виховання як процес розвитку суб'єктності особистості. Науково обґрунтувати структуру педагогічної праці на підставі аналізу трьох психологічних категорій: педагогічна праця як «діяльність», педагогічна праця як «спілкування», педагогічна праця як «особистість» вчителя. Здійснити ґрунтовний психологічний аналіз структури педагогічного спілкування: педагогічної комунікації, педагогічної інтеракції, педагогічної перцепції.	Питання Тести Кейси Групові дискусії
-/2/-	4. Проблеми та перспективи інтеграції української вищої освіти в європейський освітній простір	Обґрунтовано аналізувати сучасні виміри інтеграційних процесів вищої освіти України в європейський освітній простір. Виокремити умови та проблеми впровадження кредитно-трансферної системи організації навчального процесу у навчальних закладах III-IV рівнів акредитації. Обґрунтувати суб'єктність студентів як	Питання Тести Кейси Групові дискусії

		умову і важливий чинник ефективності впровадження кредитно-трансферної системи в освітній процес. Знати поняттєвий апарат: модуль, змістовий модуль, кредит, заліковий кредит, трансфер. Аналізувати роль самостійної роботи та її види і форми в умовах кредитно-трансферної системи навчання.	
2/2\-	5. Методологічні орієнтири вищої гуманітарної освіти	Аналізувати особливості постнекласичної парадигми сучасної освіти, виклики та орієнтири сучасної освіти з погляду синергетики. Визначати аксіологічні вектори розвитку сучасної освіти в контексті основних парадигм: традиційна (знаннява), гуманістична (особистісно орієнтована), компетентнісна, гуманітарна (культурологічна). Обґрунтувати феномен відчуження як проблему сучасного освітнього середовища. Аналізувати проблеми гуманізації та гуманітаризації сучасної вищої освіти. Показати феноменологічний контекст розвивального навчання у вищому закладі освіти.	Питання Групові дискусії Кейси Есе
-/2/-	6. Загальні особливості організації пізнавальної діяльності студентів	Знати особливості формування учбової діяльності студентів. Вміти розвивати у студентів уміння самостійно вчитися. Ґрунтовно визначати особливості розвитку студента як суб'єкта освіти. Розуміти викладання у вищому навчальному закладі як розвивальне навчання. Використовувати інноваційні методи навчання. Уміти застосувати компетентнісний підхід у сучасній вищій освіті. Аналізувати проблеми діалогізації освітнього процесу закладу вищої освіти. Вміти розробляти психологічні курси в кредитно-трансферній системі навчання.	Питання Задачі Групові дискусії Ділові ігри Кейси
-/2/2	7. Освітній діалог як інноваційна гуманітарна технологія	Знати історичні витоки освітнього діалогу. Знати поняття та суть освітнього діалогу як інноваційної психодидактичної форми навчання. Виокремлювати рівні освітнього діалогу: формальний, змістовий, ціннісно-смісловий. Аналізувати загальні характеристики формального діалогу. Здійснювати порівняльний аналіз монологічного та діалогічного педагогічного спілкування. Проявляти особистісні здатності викладачів в	Питання Ділові ігри Кейси Групові дискусії

		<p>контексті діалогізації освітнього середовища. Аналізувати педагогічні установки викладача-фасилітатора (за К.Роджерсом): істинність, відкритість, конгруентність викладача, підтримка, заохочення, прийняття та емпатійне розуміння студентів. Вміти використовувати «Я – висловлювання» у педагогічному спілкуванні. Вміти розвивати готовність студентів до освітнього діалогу. Вміти здійснювати процедури діалогізації змісту освітнього діалогу: відкритість освітнього матеріалу, інтенціональність педагогічного мовлення, метафоричність освітнього матеріалу, ігрові форми педагогічної взаємодії, контекстуальність освітнього матеріалу. Обґрунтувати психолого-педагогічні умови впровадження освітнього діалогу як інноваційної форми навчання. Аналізувати організаційні та методичні особливості розробки курсів у формі освітнього діалогу викладачами вищої школи. Аналізувати досвід апробації освітнього діалогу у процесі навчання студентів.</p>	
-/2/-	8. Форми і методи викладання психології	<p>Аналізувати лекцію як метод викладання психології. Вміти застосовувати методики проведення практичних, семінарських і лабораторних занять. Демонструвати вміння організації та управління навчальною дискусією. Знати, як ефективно організувати роботу студентів з підручниками та науковою літературою та створити методичне забезпечення для самостійної роботи, зокрема інтерактивні електронні комплекси дисциплін. Вміти розробляти різні види індивідуальних навчально-дослідних завдань в кредитно-трансферній системі навчання. Знати і вміти використовувати методичні особливості викладання психологічних дисциплін з теоретичної, прикладної та практичної психології. Демонструвати вміння розробки і проведення занять у формі освітнього діалогу.</p>	<p>Питання Ділові ігри Кейси Групові дискусії</p>
2/-/-	9. Навчально-педагогічні ігри в освітньому процесі	<p>Аналізувати соціальне і психолого-педагогічне значення гри. Знати загальні відомості про навчально-</p>	<p>Питання Ділові ігри Рольові ігри</p>

	вищої школи	педагогічні ігри. Виокремлювати і характеризувати різні види навчально-педагогічних ігор. Аналізувати різні види кейсів і вміння їх використовувати у педагогічній практиці. Характеризувати етапи підготовки та методика проведення навчально-педагогічних ігор. Вміти створювати і впроваджувати різні види навчально-педагогічних ігор.	Кейси Групові дискусії
-/2/-	10. Контроль і оцінка учбової діяльності студентів	Знати особливості, види і функції контролю та оцінки учбової діяльності. Аналізувати карту труднощів педагога в процесі оцінювання. Визначати особливості контролю та оцінювання психологічних знань в кредитно-трансферній системі. Знати вимоги до тестового контролю та розрізняти його види: вхідний, поточний, модульний, підсумковий. Вміти розробляти тести трьох рівнів складності. Демонструвати вміння розробки та впровадження комп'ютерних тестів для оцінки психологічних знань.	Тести Питання Кейси Групові дискусії
-/2/-	11. Особливості оцінки професійної діяльності викладача	Аналізувати професійний стиль діяльності викладача. Знати етичні проблеми у викладацькій діяльності психолога. Демонструвати вміння аналізувати Я-концепцію педагога і його вплив на ефективність освітнього процесу. Знати особливості розвитку професійної рефлексії викладача психології. Демонструвати вміння професійної оцінки педагогічних умінь та професійно значущих якостей викладача. Аналізувати проблему професійного вигорання викладача. Вміти здійснювати психолого-педагогічний аналіз ефективності лекцій, семінарських та лабораторних занять.	Питання Кейси Групові дискусії
-/-/4	12. Психодіагностичне дослідження професійно значущих якостей особистості викладача	Характеризувати основні психодіагностичні підходи у дослідженні особистості педагога. Вміти використовувати питальники дослідження індивідуального педагогічного стилю діяльності А.Маркової, емоційної спрямованості особистості Д.Додонова, локусу контролю Дж. Роттера, потреби в самоактуалізації А.Маслоу (у модифікації Н.Каліної і В.Лазукіна «САМОАЛ»), сенсожиттєвих орієнтацій Д.О.Леонтьєва, емпатійних	Психодіагностичні методики Кейси Групові дискусії Есе

		тенденцій А.Мехрабіана, професійного вигорання К. Маслач, С. Джексона (в адаптації Н. Водоп'янової), професійної рефлексії А.Карпова. Демонструвати вміння розвивати рефлексивні здібності. Демонструвати досвід формування програми професійного і особистісного розвитку майбутнього викладача психологічних дисциплін.	
--	--	---	--

Літературні джерела

1. Байматова М.С. Диалогическое взаимодействие как характеристика педагогического процесса. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://borytko.nm.ru/papers/subject2>
2. Буданов В.Г. Синергетические стратегии в образовании. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://spkurdyumov.narod.ru>
3. Булгакова Н.Б., Рахманов В.О. Методика викладання у вищій школі: навч. посібник. Київ: НАУ, 2012. 204 с.
4. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. Київ, 2004. 350 с.
5. Дьяконов Г. В. Активные методы группового обучения психологии: диалогический подход: учеб.-метод. пособ. для преподавателей и студентов психологических факультетов университетов и пединститут. Кировоград: «Имэкс – ЛТД», 2004. 360 с.
6. Дьяченко М. И., Кандыбович Л.А., Кандыбович С.Л. Психология высшей школы: учеб. пособ. Минск. : Харвест, 2006. 416 с.
7. Жуков С. М., Самойлов В. В. Викладання психологічних дисциплін у сучасних навчальних закладах : навч. посіб. Артемівськ : ДонУЕП, 2015. 435 с.
8. Ляудис В. Я. Методика преподавания психологии : учеб. пособ. Москва : УМК «Психология», 2003. 192 с.
9. Методика викладання психології у вищій школі: навч. посіб. / Ю. Ю. Бойко-Бузиль, С. Л. Горбенко та ін. Київ: Атіка, 2012. 272 с.
10. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 232 с.
11. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу (документи і матеріали 2003–2004 рр.) / за ред. В. Г. Кременя. Київ – Тернопіль: ТДПУ, 2004. 147 с
12. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: Навчальний посібник для магістрантів і аспірантів. К.:ТОВ «Філ-студія», 2006. С. 195–209.
13. Радчук Г.К. Аксіопсихологія вищої школи, Тернопіль, ТНПУ ім. В.Гнатюка, 2014. 380 с.
14. Радчук Г.К. Освітній діалог як інноваційна гуманітарна технологія професійного становлення особистості у ВНЗ. *Педагогічний процес: теорія і практика: зб. наук. праць*. Київ, ТОВ «Видавниче підприємство «ЕДЕЛЬВЕЙС», 2017, № 1. С. 3 – 19.
15. Радчук Г.К. Діалог як механізм аксіогенезу особистості в процесі вищої професійної освіти. *Психологія особистості. Науковий теоретико-методологічний і прикладний психологічний журнал*. Івано-Франківськ., 2017. № 1 (8). С. 130 – 142.
16. Радчук Г.К. Психолого-педагогічні засади впровадження освітнього діалогу у навчальний процес викладачами ВНЗ. *Проблеми гуманітарних наук: зб. наук. праць Дрогобицького державного педагогічного університету ім. І. Франка*. Серія «Психологія» / [ред. кол.

- Надія Скотна, І. Галян та ін.]. Дрогобич : Видавничий відділ ДДПУ ім. І Франка, 2015. Вип.35. С.85 – 101.
17. Радчук Г.К. Особистісна готовність викладачів вищої школи до діалогізації освітнього процесу. *Humanitarium / ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»*. Переяслав-Хмельницький, 2019. Том. 43, Вип. 1: Психологія. С. 130-138.
 18. Роджерс К., Фрейберг Дж. Свобода учитися. Москва: Смысл, 2011. 460 с.
 19. Трайнев, В.А. Деловые игры в учебном процессе: Методология разработки и практика проведения. Москва: Издательский Дом «Дашков и К»: МАН ИПТ, 2002. 360 с.
 20. Хуторской А.В. Методика личностно-ориентированного обучения. Москва, Изд-во ВЛАДОС-ПРЕСС, 2005. 383 с.
 21. Щербань П.М. Навчально-педагогічні ігри у вищих навчальних закладах: навч. посіб. Київ: Вища школа, 2004. 207 с.
 22. Barnett L, Madison G (Eds) Existential therapy: Legacy, vibrancy, and dialogue. New York: Routledge, 2012, pp. 159-170.
 23. Halonen J. S. (Chair). Undergraduate Psychology Major Learning Goals and Outcomes. National Learning Goals and Outcomes Task Force Report. Washington, D.C.: American Psychological Association, 2010. 224 p.
 24. Freedom to learn for the 21st century (education as if people mattered) by Billy M. Dasein. School of Education University of Birmingham May 2018. 314 p.
 25. Weibell, C. J. (2011). Principles of learning: 7 principles to guide personalized, student-centered learning in the technology-enhanced, blended learning environment. Retrieved July 4, 2011 from [<https://principlesoflearning.wordpress.com>].

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Змістовий модуль 1 (теми 1-5) – обговорення кейсів, тестування, усне опитування, написання есе, групові дискусії	24
Змістовий модуль 2 (теми 6-10) – обговорення кейсів, усне опитування, тестування, групові дискусії, ділові ігри	24
Змістовий модуль 3 (теми 9-10) – обговорення кейсів, усне опитування, виконання психодіагностичних методик, написання есе, ділові ігри	8

ІНДЗ (захист навчального проекту)	20
Підсумковий контроль (теми 1-10) – тестові завдання трьох рівнів складності	24

Шкала оцінювання студентів:

ECTS	Бали	Зміст
A	90 – 100	відмінно
B	85-89	добре
C	75-84	добре
D	65-74	задовільно
E	60-64	достатньо
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом